

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

19. ožujka 2015.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Unutarnje tržište prirodnog plina – Direktiva 2003/55/EZ – Članak 25. – Direktiva 2009/73/EZ – Članci 41. i 54. – Vremenska primjena – Uredba (EZ) br. 1775/2005 – Članak 5. – Mehanizmi raspodjele kapaciteta i postupci upravljanja zagušenjem – Odluka regulatornog tijela – Pravo na pravni lijek – Tužba društva nositelja odobrenja za transport prirodnog plina – Povelja Europske unije o temeljnim pravima – Članak 47. – Pravo na djelotvornu sudsku zaštitu protiv odluke regulatornog tijela“

U predmetu C-510/13,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputila Kúria (Mađarska), odlukom od 2. srpnja 2013., koju je Sud zaprimio 25. rujna 2013., u postupku

E.ON Földgáz Trade Zrt

protiv

Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal,

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: L. Bay Larsen, predsjednik vijeća, K. Jürimäe (izvjestiteljica), J. Malenovský, M. Safjan i A. Prechal, suci,

nezavisni odvjetnik: P. Cruz Villalón,

tajnik: C. Strömholm, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za poljsku vladu, B. Majczyna, u svojstvu agenta,
- za Europsku komisiju, A. Tokár i K. Herrmann, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 23. listopada 2014.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: mađarski

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 25. Direktive 2003/55/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 98/30/EZ (SL L 176, str. 57., i ispravak SL 2004, L 16, str. 74., u daljnjem tekstu: Druga direktiva), kao i članaka 41. i 54. Direktive 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 2003/55/EZ (SL L 211, str. 94.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 12., svezak 5., str. 39., u daljnjem tekstu: Treća direktiva).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između društava E.ON Földgáz Trade Zrt. (u daljnjem tekstu: E.ON Földgáz) i Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (mađarsko regulatorno tijelo za energetske sektor i komunalne usluge, u daljnjem tekstu: regulatorno tijelo) povodom izmjena koje je regulatorno tijelo provelo nad pravilima kodeksa plinske mreže (u daljnjem tekstu: mrežni kodeks) koja se odnose na raspodjelu dugoročnog kapaciteta sustava i upravljanje zagušenjem.

Pravni okvir

Pravo Unije

Druga direktiva

- 3 Članak 25. Druge direktive koji nosi naziv „Regulatorna tijela” u stavcima 5., 6. i 11. određuje:

„5. Strana koja ima pritužbu na određenog operatora sustava transporta [tekućeg plina] ili operatora distribucijskog sustava u vezi s pitanjima iz stavaka 1., 2. i 4. i članka 19. može uputiti pritužbu regulatornom tijelu koje, djelujući u svojstvu tijela za rješavanje sporova, donosi odluku unutar razdoblja od dva mjeseca od primitka pritužbe. To se razdoblje može produljiti za dva mjeseca kada regulatorno tijelo zatraži dodatne informacije. To se produljeno razdoblje može dodatno produljiti uz suglasnost podnositelja pritužbe. Ta je odluka obvezujuća ako ne bude poništena povodom žalbe.

6. Svaka stranka koja je oštećena i koja ima pravo na pritužbu o odluci o metodologijama donesenoj na temelju stavaka 2., 3. i 4. ili, kada regulatorno tijelo ima dužnost savjetovati se u vezi s predloženim metodologijama, može najkasnije u roku od dva mjeseca ili u kraćem vremenskom razdoblju ako su tako predvidjele države članice, nakon objavljivanja odluke ili prijedloga odluke, podnijeti pritužbu na preispitivanje. Takva pritužba nema suspenzivni učinak.

[...]

11. Pritužbe iz stavaka 5. i 6. ne dovode u pitanje korištenje prava na žalbu na temelju prava Zajednice ili nacionalnog prava.“ [neslužbeni prijevod]

Treća direktiva

- 4 Članak 41. Treće direktive u bitnome preuzima sadržaj članka 25. Druge direktive. Stavci 11., 12. i 15. tog članka 41. sadrže izraze analogne onima iz navedenog članka 25. stavaka 5., 6. i 11. Članak 41. Treće direktive sadrži stavak 17. koji nije istovjetan nijednom od stavaka članka 25. Druge direktive i čiji tekst glasi:

„Države članice osiguravaju postojanje odgovarajućih mehanizama na nacionalnoj razini, na temelju kojih stranka oštećena odlukom regulatornog tijela ima pravo žalbe tijelu koje je neovisno o uključenim strankama i o bilo kojoj vladi.“

- 5 Članak 54. Treće direktive, koji nosi naziv „Prenošenje“, određuje:

„1. Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom do 3. ožujka 2011. One o tome odmah obavješćuju Komisiju.

One primjenjuju te odredbe od 3. ožujka 2011., uz iznimku članka 11. koji primjenjuju od 3. ožujka 2013.

[...]”

Uredba (EZ) br. 1775/2005

- 6 U trenutku nastanka činjenica iz glavnog postupka na snazi je bila Uredba br. 1775/2005 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. rujna 2005. o uvjetima za pristup mrežama za transport prirodnog plina (SL L 289, str. 1.). Ta je uredba stavljena izvan snage Uredbom (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mrežama za transport prirodnog plina i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1775/2005 (SL L 2011, str. 36. i ispravci SL 2009, L 229, str. 29., kao i L 309, str. 87.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 12., svezak 5., str. 20.) koja je stupila na snagu 3. ožujka 2011.

- 7 Uvodne izjave 17. i 23. Uredbe (EZ) br. 1775/2005 glase:

„17. Nacionalna regulatorna tijela trebala bi osigurati poštovanje pravila sadržanih u ovoj uredbi i smjernica usvojenih na temelju nje.

[...]

23. S obzirom na to da cilj ove Uredbe, to jest utvrđivanje poštenih pravila u vezi s uvjetima za pristup transportnim mrežama prirodnog plina, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego ga se može na bolji način ostvariti na razini Zajednice zbog važnosti i učinaka te radnje, Zajednica može usvojiti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti određenim u članka 5. Ugovora. U skladu s načelom proporcionalnosti, kao što je određeno u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.”

- 8 Članak 1. stavak 1. te uredbe, naslovljen „Predmet i područje primjene“, određuje:

„1. Cilj je ove uredbe utvrditi nediskriminirajuća pravila za uvjete pristupa transportnim sustavima prirodnog plina, vodeći računa o posebnim značajkama nacionalnih i regionalnih tržišta radi osiguravanja ispravnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta plina.

Taj cilj obuhvaća osobito postavljanje usklađenih načela za tarife pristupa mreži ili metodologije na temelju kojih se one izračunavaju, uspostavljanje usluga za pristup trećih strana i usklađenih načela za raspodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjem, utvrđivanje zahtjeva o transparentnosti, pravila uravnoteživanja i naknada za neravnotežu te olakšavanje trgovanja kapacitetima.”

9 U skladu s člankom 2. stavkom 1. točkom 11. spomenute uredbe:

„1. Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

[...]

11) „korisnik mreže” znači kupac ili potencijalni kupac operatora transportnog sustava i sami operatori transportnih sustava, u mjeri u kojoj im je potrebno da izvrše svoje funkcije u vezi s transportom”.

10 Članak 5. iste uredbe naslovljen „Načela mehanizama raspodjele kapaciteta i postupaka upravljanja zagušenjem” određuje:

„1. Sudionicima na tržištu se na svim odgovarajućim točkama iz članka 6. stavka 3. stavlja na raspolaganje maksimalni kapacitet, vodeći računa o cjelovitosti sustava i učinkovitom funkcioniranju mreže.

2. Operatori transportnog sustava provode i objavljuju nediskriminirajuće i transparentne mehanizme raspodjele kapaciteta, koji:

(a) osiguravaju primjerene gospodarske signale za učinkovitu i optimalnu primjenu tehničkog kapaciteta te olakšavaju ulaganja u novu infrastrukturu;

(b) su uskladivi s tržišnim mehanizmima, uključujući promptna tržišta i tržišna čvorišta, a pritom su fleksibilni i sposobni prilagoditi se tržišnim okolnostima koje se mijenjaju;

(c) su uskladivi sa sustavima država članica za pristup mreži.

3. Kad operatori transportnih sustava sklapaju nove ugovore o transportu ili ponovno pregovaraju o postojećim ugovorima o transportu, vodit će računa o sljedećim načelima:

(a) u slučaju ugovornog zagušenja operator transportnog sustava nudi neiskorišteni kapacitet na primarnom tržištu, i to najmanje na osnovi „day-ahead” (jedan dan unaprijed) i kao neprekidivi kapacitet;

(b) korisnici mreže koji žele preprodati ili dati u zakup svoj neiskorišteni ugovoreni kapacitet na sekundarnom tržištu imaju pravo to i učiniti. Države članice mogu zatražiti da korisnici mreže o tome obavijeste operatora transportnog sustava.

4. Kada dođe do ugovornog zagušenja uslijed neiskorištenosti ugovorenog kapaciteta koji je određen važećim ugovorima o transportu, operatori transportnog sustava primjenjuju stavak 3. ako se time ne krše odredbe važećih ugovora o transportu. Ako se time krše važeći ugovori o transportu, operatori transportnog sustava će, nakon savjetovanja s nadležnim tijelima, podnijeti zahtjev korisniku mreže za korištenje neiskorištenog kapaciteta na sekundarnom tržištu, sukladno stavku 3.

5. U slučaju fizičkog zagušenja operator transportnog sustava ili regulatorna tijela, ovisno o slučaju, primjenjuju nediskriminirajuće, transparentne mehanizme raspodjele kapaciteta.”

11 Članak 9. stavci 1. i 2. Uredbe br. 1775/2009, naslovljen „Smjernice”, određuje:

„1. Ako je potrebno, u smjernicama koje osiguravaju najmanju potrebnu razinu usklađenosti za ostvarivanje ciljeva ove Uredbe navedeno je sljedeće:

[...]

(b) detalji o načelima na kojima počivaju mehanizmi za raspodjelu kapaciteta i načini primjene postupaka za upravljanje zagušenjem u slučaju ugovornog zagušenja, u skladu s člankom 5.;

[...]

2. Smjernice o pitanjima iz stavka 1. utvrđene su u prilogu. Komisija ih može izmijeniti u skladu s postupkom iz članka 14. stavka 2.

[...]”

12 Članak 10. te uredbe, naslovljen „Regulatorna tijela”, u prvom podstavku je određivao:

„Pri obnašanju svojih dužnosti na temelju ove Uredbe regulatorna tijela država članica osnovana na temelju članka 25. [Druge direktive] osiguravaju postupanje po ovoj Uredbi i smjernicama koje su usvojene prema članku 9. ove Uredbe.”

13 Prilog Uredbi br. 1775/2005 sadržava smjernice predviđene u članku 9. te uredbe. Točka 2. tog priloga određuje, osobito, „načela mehanizama raspodjele kapaciteta, postupke upravljanja zagušenjem te njihovu primjenu u slučaju ugovornog zagušenja”.

14 Na temelju članka 17. drugog podstavka, Uredba br. 1775/2005 primjenjuje se od 1. srpnja 2006.

Mađarsko pravo

15 Mjerodavne odredbe nacionalnog prava koje se odnose na pravni interes za pokretanje postupka i aktivnu legitimaciju nalaze se u Zakonu br. III iz 1952. o Zakoniku o parničnom postupku (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény) i Zakonu br. CXL iz 2004. o općim pravilima za upravne postupke i službe (A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény).

16 Članak 110. Zakona br. XL iz 2008. koji se odnosi na opskrbu prirodnim plinom (A földgázellátásról szóló 2008. évi XL törvény) određuje:

„1. Operator određuje pravila, postupke i načine funkcioniranja međusobno povezanog sustava prirodnog plina, minimalni sadržaj trgovačkih ugovora, obračunavanje i mjerenje te razmjenu podataka, kao i mrežni kodeks koji sadrži detaljna pravila o svakodnevnom uravnoteživanju. [...]

2. Mrežni kodeks razvijen je uz vođenje računa o sigurnosti opskrbe, zahtjevima kvalitete, neutralnosti tržišnog natjecanja i slobodnom pristupu međusobno povezanom sustavu. Tijekom razvoja tog kodeksa operator se savjetuje s odborom za mrežni kodeks koji je uspostavljen i koji djeluje na temelju zakonskih odredbi ili posebnih propisa.

3. Operator svake godine preispituje mrežni kodeks koji je razvijen u skladu sa stavkom 2. U tu svrhu on se savjetuje s odborom za mrežni kodeks i, u slučaju izmjene, [predloženu izmjenju ili izmjene] šalje na suglasnost regulatornom tijelu, do 31. listopada svake godine, popraćenu primljenim mišljenjima. Regulatorno tijelo odbija dati suglasnost za mrežni kodeks ako je on nezakonit ili sprečava učinkovito

tržišno natjecanje ili provedbu načela i pravila tarifnih propisa ili ako omogućava primjenu diskriminatornog postupanja u odnosu na određene kupce. Regulatorno tijelo obvezuje operatora, navodeći pritom svoje razloge, da izmijeni nacrt i da ga iznova podnese unutar roka koji ono odredi. Nositelji odobrenja, proizvođači prirodnog plina, korisnici mreže i kupci obvezni su poštovati mjerodavna pravila mrežnog kodeksa koji je odobren.

4. U slučaju izmjene zakona ili propisa ili ako mrežni kodeks sprečava učinkovito tržišno natjecanje ili provedbu tarifnih načela i propisa ili ako omogućava diskriminatorno postupanje u odnosu na određene kupce, regulatorno tijelo, nakon savjetovanja s nositeljima odobrenja i korisnicima mreže, obvezuje operatora, navodeći pritom svoje razloge, da izmijeni mrežni kodeks u roku koji ono odredi. U slučaju izostanka izmjene ono može izreći novčanu kaznu i izmijeniti mrežni kodeks po službenoj dužnosti.

5. Mrežni kodeks i njegove izmjene objavljuju se u konsolidiranoj verziji na internetskoj stranici nositelja odobrenja, uz odluke regulatornog tijela o davanju suglasnosti.

[...]"

Okolnosti iz glavnog postupka i prethodna pitanja

- 17 E.ON Földgáz, nositelj odobrenja za transport plina, podnio je četiri zahtjeva za raspodjelu dugoročnog kapaciteta na ulaznoj točki spojnog plinovoda između Mađarske i Austrije (Hungarian-Austrian Gas Interconnector) mađarskom operatoru sustava transporta plina, odnosno FGSZ Földgázzállító Zrtu (u daljnjem tekstu: operator sustava).
- 18 Budući da su navedeni zahtjevi uvelike premašivali raspoloživi kapacitet na toj ulaznoj točki nakon 1. srpnja 2010., taj je operator sustava zatražio od regulatornog tijela da mu naznači stajalište koje bi trebalo zauzeti prilikom odgovaranja na navedene zahtjeve.
- 19 Nakon zahtjeva operatora sustava regulatorno je tijelo usvojilo odluku br. 98/2010 od 22. veljače 2010. kojom je izmjenjena odluka od 25. siječnja 2010. o odobrenju mrežnog kodeksa.
- 20 Odluka br. 98/2010 je tako redefinirala pravila mrežnog kodeksa o raspodjeli kapaciteta za razdoblje koje je dulje od jedne plinske godine (u daljnjem tekstu: dugoročni kapacitet). Iz zahtjeva za prethodno pitanje proizlazi da su se tom odlukom br. 98/2010 također izmijenila pravila o upravljanju zagušenjem.
- 21 Prije izmjene mrežnog kodeksa odlukom br. 98/2010, njime je bilo predviđeno da operator sustava ispita, redom kojim su bili podneseni, zahtjeve za raspodjelu dugoročnog kapaciteta i da raspodijeli taj kapacitet, unutar ograničenja raspoloživog kapaciteta, sklapanjem ugovora s podnositeljima zahtjeva.
- 22 Na temelju pravila izmijenjenih odlukom br. 98/2010 u dijelu u kojem se ona odnosi na plinsku godinu 2010.-2011., operator sustava je obvezan rezervirati 80% raspoloživog kapaciteta za sklapanje dugoročnih ugovora i 20% tog kapaciteta za sklapanje godišnjih ugovora koji se odnose na tu plinsku godinu. U pogledu sljedećih plinskih godina ta odluka predviđa da će se, počevši od plinske godine 2011.-2012., raspodjela dugoročnog kapaciteta, kao i stvarno sklapanje ugovora, provoditi u skladu s novim pravilima koja mora izraditi operator sustava u suradnji s trgovcima prirodnim plinom i koja moraju biti podnesena na odobrenje regulatornom tijelu.
- 23 Regulatorno tijelo je donošenje tih novih pravila obrazložilo time da je inicijalni postupak raspodjele kapaciteta narušavao razvoj tržišnog natjecanja i spriječio ulazak novih sudionika na tržište.

- 24 E.ON Földgáz je 27. ožujka 2010. podnio Fővárosi Bíróságu (sud u Budimpešti) tužbu za poništenje odredbi odluke br. 98/2010 o načinima raspodjele kapaciteta koji se odnose na plinsku godinu 2010.-2011. Tužba tog društva odbijena je 3. studenoga 2011.
- 25 Fővárosi télótábla (regionalni žalbeni sud u Budimpešti) je 9. svibnja 2012. također odbio žalbu koju je podnio E.ON Földgáz iz razloga što to društvo nije imalo aktivnu legitimaciju u okviru postupka sudskog nadzora upravne odluke o mrežnom kodeksu. E.ON Földgáz nije dokazao da ima relevantan izravni interes u odnosu na pobijane odredbe odluke br. 98/2010 jer nije sklopio ugovor s operatorom sustava, a ta se odluka odnosila samo na operatora sustava.
- 26 E.ON Földgáz je potom podnio žalbu u kasacijskom postupku sudu koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku. To društvo smatra da ima izravni interes koji mu daje aktivnu legitimaciju. Taj interes proizlazi iz toga što je odluka br. 98/2010 izmijenila pravila mrežnog kodeksa na temelju kojih je ono podnijelo, u svojstvu nositelja odobrenja za transport plina, zahtjeve za raspodjelu kapaciteta i da su nova pravila ograničila njegovo pravo ugovaranja kapaciteta koji je bio predmet tih zahtjeva. U tom smislu nije bilo važno utvrditi postoji li važeći ugovor između društva E.ON Földgáz i operatora sustava jer je mrežnim kodeksom bio uređen, među ostalim, postupak za sklapanje tih ugovora. Osim toga, odluka br. 98/2010 je bila usvojena kao posljedica podnošenja tih zahtjeva. To društvo usto navodi da je operator sustava, na temelju Zakona br. XL iz 2008. o opskrbi prirodnim plinom, bio obvezan savjetovati se s njime, u svojstvu trgovca prirodnim plinom, tijekom postupka izrade mrežnog kodeksa.
- 27 Sud koji je uputio zahtjev navodi da, prema mađarskom pravu, stranka u upravnom postupku ima aktivnu legitimaciju za pokretanje postupka protiv upravne odluke samo ako je njezina tužba usmjerena protiv odredbe takve odluke koja izravno utječe na njena prava. On se stoga pita može li interes na koji se poziva E.ON Földgáz, a koji taj sud kvalificira kao gospodarski interes, predstavljati izravni interes koji može dodijeliti procesnu sposobnost tom tužitelju u okviru sudske tužbe protiv regulatorne odluke u području energije.
- 28 Sud koji je uputio zahtjev smatra da je potrebno tumačenje pojma „oštećena stranka” iz Druge i Treće direktive. Iako je Sud već dao tumačenje tog pojma u okviru tužbe protiv odluka regulatornih tijela u području elektroničkih komunikacija (presude Tele2 Telecommunication, C-426/05, EU:C:2008:103, i Arcor, C-55/06, EU:C:2008:244), u tom pogledu ne postoji nijedan presedan koji se odnosi na propise iz energetskeg sektora i, konkretno, odluke u vezi s mrežnim kodeksima.
- 29 U tim je okolnostima Kúria (Vrhovni sud) odlučila prekinuti postupak i zatražiti od Suda da se u prethodnom postupku izjasni o sljedećim pitanjima:
- „1. Treba li odredbe članka 25. [Druge] direktive [...], kojima se određuju osobe ovlaštene na podnošenje pravnog sredstva, primijeniti u slučaju upravne odluke donesene pod tom direktivom, ili treba voditi računa, u sudskom postupku koji je u tijeku, o odredbama sadržanima u članku 41. [Treće] direktive [.....] - koja je stupila na snagu tijekom postupka, uzimajući u obzir članak 54. stavak 1. drugi podstavak navedene direktive prema kojem se te odredbe trebaju primjenjivati počevši od 3. ožujka 2011.?
 2. U slučaju da treba primijeniti [Treću] direktivu, može li se, u odnosu na pravno sredstvo protiv odluke kojom se odobrava mrežni kodeks ili određuje njegov sadržaj, kao „oštećenu stranku” u smislu članka 41. stavka 17. navedene direktive smatrati prodavatelja koji je nositelj odobrenja i koji ima gospodarski interes, poput onoga u predmetnom slučaju, ili oštećena stranka može biti samo operator sustava ovlašten za pokretanje postupka odobravanja mrežnog kodeksa?
 3. U slučaju da treba primijeniti [Drugu] direktivu, obuhvaćaju li situacije predviđene člankom 25. stavkom 5. ili 6. navedene direktive odobravanje ili izmjenu, ovisno o potrebi, [m]režnog kodeksa, do čega je došlo u predmetnom slučaju, u mjeri u kojoj se odnosi na razmatranje zahtjeva za raspodjelu kapaciteta?

4. Ako je ovdje riječ o situaciji koja je obuhvaćena člankom 25. stavkom 6. [Druge] direktive, može li se, u odnosu na pravno sredstvo protiv odluke kojom se odobrava mrežni kodeks ili određuje njegov sadržaj, prodavatelja koji je nositelj odobrenja i koji ima gospodarski interes poput onoga u predmetnom slučaju smatrati oštećenom strankom ili oštećena stranka može biti samo operator sustava koji je ovlašten pokrenuti postupak odobravanja mrežnog kodeksa?
5. Kako bi trebalo tumačiti članak 25. stavak 11. [Druge] direktive koji predviđa da pritužbe predviđene u stavcima 5. i 6. ne dovode u pitanje prava na pravni lijek prema pravu [Unije] i nacionalnom pravu, ako bi iz odgovora na prethodna pitanja proizlazilo da nacionalno pravo podvrgava pravo na pravni lijek strožim uvjetima od onih koji proizlaze iz te direktive ili prava [Unije]?”

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 30 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li Treću direktivu, i osobito nove odredbe uvedene u članku 41. stavku 17., a koja je trebala biti prenesena najkasnije 3. ožujka 2011., tumačiti na način da se primjenjuje na pravno sredstvo - podneseno protiv odluke regulatornog tijela poput one u glavnom predmetu, koja je donesena prije isteka tog roka za prenošenje - i o kojem na taj dan još nije bilo odlučeno.
- 31 Članak 41. stavak 17. Treće direktive određuje da države članice osiguravaju postojanje odgovarajućih mehanizama na nacionalnoj razini, na temelju kojih stranka oštećena odlukom regulatornog tijela ima pravo žalbe tijelu koje je neovisno o uključenim strankama i o bilo kojoj vladi.
- 32 U skladu sa svojim tekstom, ta se odredba primjenjuje na situacije u kojima je regulatorno tijelo donijelo odluku kojom su prava stranke oštećena. Potrebno je dakle u odnosu na datum donošenja navedene odluke ocijeniti je li određena situacija obuhvaćena člankom 41. stavkom 17. Treće direktive.
- 33 Stoga članak 41. stavak 17. Treće direktive treba tumačiti tako da se ne odnosi na odluke regulatornog tijela koje su bile donesene prije isteka roka za prenošenje iz članka 54. stavka 1. te direktive, odnosno 3. ožujka 2011.
- 34 Posljedično tome, u situaciji poput one u glavnom postupku u kojoj je odluka br. 98/2010 donesena 22. veljače 2010., dakle prije isteka roka za prenošenje Treće direktive, ta se direktiva ne primjenjuje.
- 35 Stoga je odgovor na prvo pitanje da Treću direktivu, osobito nove odredbe njenog članka 41. stavka 17., a čiji je rok za prenošenje istekao 3. ožujka 2011., treba tumačiti na način da se ne primjenjuje na pravno sredstvo - podneseno protiv odluke regulatornog tijela poput one u glavnom predmetu, koja je donesena prije isteka tog roka za prenošenje - i o kojem na taj dan još nije bilo odlučeno.

Drugo pitanje

- 36 Uzimajući u obzir odgovor na prvo pitanje, nije potrebno odgovoriti na drugo pitanje.

Treće do petog pitanja

- 37 Svojim trećim do petim pitanjem, koje valja razmotriti zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 25. Druge direktive tumačiti na način da se protivi nacionalnim propisima o korištenju prava na pravno sredstvo pred sudom koji je nadležan za nadzor nad zakonitošću akata regulatornog tijela, koji, u okolnostima poput onih u predmetnom slučaju, ne omogućavaju priznavanje operatoru, kao što je E.ON Földgáz, aktivnu legitimaciju za podnošenje pravnog sredstva protiv odluke tog regulatornog tijela o mrežnom kodeksu.
- 38 Kao što je nezavisni odvjetnik naveo u točkama 36. i 37. svog mišljenja, Druga direktiva ne sadrži nijednu određenu odredbu kojom bi se operatorima dodijelilo pravo na pravni lijek pred sudom protiv odluka regulatornog tijela, kakva je odluka br. 98/2010.
- 39 Ipak, valja istaknuti da Uredba br. 1775/2005, koja se na činjenice iz glavnog postupka primjenjuje *ratione temporis*, definira usklađena pravila koja se odnose na pristup tržišnih operatora mreži transporta prirodnog plina.
- 40 Stoga je u skladu s odredbama njezine uvodne izjave 23. i njezina članka 1. stavka 1. cilj te uredbe utvrditi nediskriminirajuća pravila za utvrđivanje uvjeta pristupa transportnim sustavima prirodnog plina, vodeći računa o posebnim značajkama nacionalnih i regionalnih tržišta radi osiguravanja ispravnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta plina.
- 41 U tom kontekstu, iz članka 1. stavka 1. drugog podstavka navedene uredbe proizlazi da je njen cilj osobito utvrditi usklađena načela za mehanizme raspodjele kapaciteta i postupak upravljanja zagušenjem.
- 42 Članak 5. iste uredbe određuje načela koja je operator transporta obvezan poštovati prilikom primjene tih mehanizama i postupaka kako bi osigurao da se pristup tržišnih aktera mreži za transport odvija u nediskriminirajućim i transparentnim uvjetima. Na temelju članka 9. stavaka 1. i 2. Uredbe br. 1775/2005, načela navedenog članka 5. su pojašnjena smjernicama u prilogu toj uredbi.
- 43 Osim toga, iz uvodne izjave 17. i članka 10. prvog podstavka Uredbe br. 1775/2005 proizlazi da su regulatorna tijela prilikom izvršavanja svojih ovlasti obvezna osigurati poštovanje načela predviđenih u članku 5. i prilogu toj uredbi.
- 44 Iz toga slijedi da kad regulatorno tijelo donese, kao u glavnom postupku, odluku kojom se mijenjaju pravila mrežnog kodeksa koja se odnose na raspodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjem od strane operatora sustava, to je regulatorno tijelo obvezno osigurati poštovanje načela utvrđenih Uredbom br. 1775/2005, a osobito onih sadržanih u članku 5., u vezi s prilogom toj uredbi.
- 45 Što se tiče pitanja dodjeljuje li članak 5. Uredbe br. 1775/2005, u vezi s prilogom toj uredbi, prava operatoru, kakav je E.ON Földgáz u okolnostima predmetnog slučaja, koja je regulatorno tijelo dužno poštovati prilikom donošenja odluke kojom se mijenjaju regulatorne obveze nametnute operatoru sustava, a u pogledu postupaka kojima se uređuje pristup tom sustavu, valja naglasiti da se u njegovom svojstvu nositelja odobrenja za transport plina u sustavu, E.ON Földgáz treba smatrati korisnikom mreže u smislu članka 2. stavka 1. točke 11. Uredbe br. 1775/2005. S obzirom na tekst te odredbe, za priznavanje svojstva korisnika mreže je irelevantno je li takav operator stvarno sklopio ugovor s operatorom sustava jer se to svojstvo odnosi na sve kupce ili potencijalne kupce operatora sustava.
- 46 Što se, nadalje, tiče cilja Uredbe br. 1775/2005, kako je naveden u točki 41. ove presude, načela sadržana u članku 5. te uredbe, u vezi s njezinim prilogom, moraju se tumačiti tako da predstavljaju zaštitne mjere donesene u interesu korisnika koji žele pristupiti sustavu te im stoga mogu dodijeliti prava (vidjeti, analogijom, presudu Tele2 Telecommunication, EU:C:2008:103, t. 34.).

- 47 Osobito, što se tiče mehanizama raspodjele kapaciteta i postupaka upravljanja zagušenjem, iz točke 2.1.3. priloga Uredbi br. 1775/2005 proizlazi da ti mehanizmi i postupci ne ometaju ulazak novih sudionika na tržište niti stvaraju neopravdane prepreke za ulazak na tržište. Osim toga, ti mehanizmi ne sprečavaju sudionike na tržištu, uključujući nove sudionike na tržištu i poduzeća s malim tržišnim udjelom, da se djelotvorno natječu.
- 48 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da je operator, kakav je E.ON Földgáz u okolnostima poput onih u predmetnom slučaju, nositelj određenih prava na temelju članka 5. Uredbe br. 1775/2005, u vezi s prilogom toj uredbi, te da njegova prava treba smatrati potencijalno povrijeđenima odlukom regulatornog tijela kojom se mijenjaju pravila mrežnog kodeksa koja se odnose na raspodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjem.
- 49 U skladu s ustaljenom sudskom praksom, u nedostatku propisa Unije u nekom području, na nacionalnom je pravnom poretku svake države članice da odredi nadležne sudove i utvrdi postupovna pravila o pravnim sredstvima namijenjenima zaštiti pravâ koja pojedinci uživaju na temelju prava Unije, pri čemu su države članice ipak dužne osigurati, u svakom pojedinom slučaju, djelotvornu zaštitu tih prava (presuda *Mono Car Styling*, C-12/08, EU:C:2009:466, t. 48. i navedena sudska praksa).
- 50 Stoga, iako je načelno na nacionalnom pravu da utvrdi aktivnu legitimaciju i pravni interes pojedinca za pokretanje postupka, pravo Unije ipak zahtijeva da, osim poštovanja načela ekvivalentnosti i učinkovitosti, nacionalno pravo ne ugrozi pravo na djelotvornu sudsku zaštitu kao što je predviđeno u članku 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (vidjeti, u tom smislu, presudu *Mono Car Styling*, EU:C:2009:466, t. 49. i navedenu sudsku praksu).
- 51 S obzirom na prethodna razmatranja, na treće do petog pitanja valja odgovoriti na način da članak 5. Uredbe br. 1775/2005, u vezi s prilogom toj uredbi, kao i članak 47. Povelje o temeljnim pravima Europske unije treba tumačiti tako da se oni protive nacionalnim propisima o korištenju prava na pravno sredstvo pred sudom koji je nadležan za nadzor nad zakonitošću akata regulatornog tijela, a koji, u okolnostima poput onih u glavnom predmetu, ne omogućavaju priznavanje operatoru, kao što je E.ON Földgáz, aktivnu legitimaciju za podnošenje pravnog sredstva protiv odluke tog regulatornog tijela o mrežnom kodeksu.

Troškovi

- 52 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

- 1. Direktivu 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 2003/55/EZ, čiji je rok za prenošenje istekao 31. ožujka 2011., a osobito nove odredbe iz njezinog članka 41. stavka 17., treba tumačiti na način da se ne primjenjuje na pravno sredstvo - podneseno protiv odluke regulatornog tijela poput one u glavnom predmetu, koja je donesena prije isteka tog roka za prenošenje - i o kojem na taj dan još nije bilo odlučeno.**
- 2. Članak 5. Uredbe br. 1775/2005 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. rujna 2005. o uvjetima za pristup mreži za transport prirodnog plina, u vezi s prilogom toj uredbi, kao i članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, treba tumačiti tako da se protive nacionalnim propisima o korištenju prava na pravno sredstvo pred sudom koji je nadležan za nadzor nad**

zakonitošću akata regulatornog tijela, a koji, u okolnostima poput onih u glavnom predmetu, ne omogućavaju priznavanje operatoru, kao što je E.ON Földgáz, aktivnu legitimaciju za podnošenje pravnog sredstva protiv odluke tog regulatornog tijela o mrežnom kodeksu.

Potpisi